

Konstitutionsutskottets betänkande

1988/89:KU29

Allmänna helgdagar

1988/89
KU29

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens förslag (prop. 1988/89:114) med förslag till ny samlad lagstiftning om allmänna helgdagar samt ett antal följdmotioner i vilka bl.a. föreslås att nationaldagen skall göras till allmän helgdag. Utskottet har tillstyrkt propositionen och avstyrkt motionerna. Två reservationer (m) och (c) har avgivits samt ett särskilt yttrande (vpk).

Propositionen

I proposition 1988/89:114 om allmänna helgdagar hemställer regeringen (justitiedepartementet) att riksdagen antar följande förslag

1 Förslag till

Lag om allmänna helgdagar

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Med allmän helgdag avses i lag eller annan författning söndagar, däribland påskdagen och pingstdagen, nyårsdagen, trettondedag jul, första maj, juldagen och annandag jul, även när de inte infaller på en söndag, långfredagen, annandag påsk, Kristi himmelsfärdsdag, annandag pingst, midsommardagen och alla helgons dag.

2 § Av de i 1 § angivna helgdagarna infaller

nyårsdagen	den 1 januari
trettondedag jul	den 6 januari
långfredagen	fredagen närmast före påskdagen
påskdagen	söndagen närmast efter den full- måne som infaller på eller närmast efter den 21 mars
annandag påsk	dagen efter påskdagen
Kristi himmelsfärdsdag	sjätte torsdagen efter påskdagen
pingstdagen	sjunde söndagen efter påskdagen
annandag pingst	dagen efter pingstdagen
midsommardagen	den lördag som infaller under ti- den den 20–den 26 juni
alla helgons dag	den lördag som infaller under ti- den den 31 oktober–den 6 november

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

Genom lagen upphävs

1. förordningen den 4 november 1772 angående sabbatens firande samt vissa helgdagars flyttning eller indragning,

2. lagen (1928:107) om den 1 majs likställande i vissa hänseenden med allmän helgdag, samt

3. lagen (1952:48) angående tiden för firandet av Marie bebådelsedag, midsommardagen och allhelgonadagen.

2 Förslag till

Lag om ändring i kyrkolagen

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 1 § kyrkolagen skall upphöra att gälla vid utgången av år 1989.

Motionsyrkanden

1988/89:K12 av Gunhild Bolander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sveriges nationaldag den 6 juni i lagstiftning regleras som helgdag.

1988/89:K13 av Anders Björck m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att nationaldagen den 6 juni skall göras till helgdag,

2. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om möjligheten att avskaffa eller flytta någon nu existerande helgdag.

1988/89:K14 av Anna Wohlin-Andersson (c) vari yrkas att riksdagen antar lagen om allmänna helgdagar med den lydelse som föreslagits i motionen.

1988/89:K807 av Lennart Brunander och Karin Starrin (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nationaldagen den 6 juni blir stadfäst som helgdag.

1988/89:K817 av Björn Samuelsson (vpk) m.fl. vari yrkas att riksdagen beslutar att skolans avslutningsdag skall bli allmän helgdag särskilt tillägnad den unga generationen.

Utskottet

I propositionen föreslås att de spridda bestämmelser som för närvarande reglerar allmänna helgdagar ersätts med en ny lag i ämnet. Kyrkomötet har tillstyrkt förslaget (skrivelse 1988:12). Departementschefen minnar om att de allmänna helgdagarna är av stor rättslig och samhällsekonomisk betydelse. I lag bör endast regleras vilka dagar som är helgdagar i borgerligt hänseende, dvs. helgdagar i betydelsen arbetsfria dagar. Vilka dagar som skall anses som helgdagar i rent kyrklig mening får bestämmas av kyrkomötet. Flertalet helgdagar kommer därvid att vara helgdagar i både kyrkligt och borgerligt hänseende. Några kalendariska förändringar föreslås inte. Inte heller bör

enligt departementschefen några nya allmänna helgdagar införs.

1988/89:KU29

I följdmotionerna K12 av Gunhild Bolander (c), K13 av Anders Björck m.fl. (m) och K14 av Anna Wohlin-Andersson (c) samt den under allmänna motionstiden väcka motionen K807 av Lennart Brunander och Karin Starrin (båda c) föreslås att nationaldagen den 6 juni skall bli helgdag. I motion K13 förutsätts principbeslut härom i avvaktan på att regeringen av samhällsekonomiska skäl låter utreda om någon av de existerande helgdagarna kan utgå eller flyttas.

Nationaldagen fick år 1982 författningsmässig reglering som allmän flaggdag. Fråga om nationaldagen som helgdag har behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen med anledning av motioner under senare år, senast hösten 1988. Utskottet (1988/89:13) ansåg att de nuvarande formerna för firandet av nationaldagen/svenska flaggans dag gav tillräckligt utrymme för att markera nationaldagens betydelse i det svenska samhället. Riksdagen anslöt sig till utskottets uppfattning.

I en reservation (c) yrkades med bifall till motionen att nationaldagen skulle stadfästas som helgdag.

Utskottet anser att det är värdefullt att de nuvarande spridda bestämmelserna om allmänna helgdagar ersätts med en ny lag. Propositionen innebär att det inte skall ske några kalendariska förändringar eller att några nya allmänna helgdagar införs. Utskottet finner inte anledning att frångå sitt tidigare ställningstagande i fråga om nationaldagen. Motionsyrkandena avstyrks följaktligen i denna del.

I motion K817 slutligen föreslås att skolans avslutningsdag skall bli allmän helgdag. Riksdagen avlog hösten 1986 (KU 1986/87:16) en motion om att göra skolavslutningen till allmän flaggdag bl.a. under hänvisning till att skolavslutningarna kan variera mellan olika skolformer och mellan olika delar av landet. Utskottet avstyrker motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *allmänna helgdagar*

att riksdagen med avslag på motionerna 1988/89:K12, 1988/89:K13, 1988/89:K14 och 1988/89:K807 och med bifall till proposition 1988/89:114 antar i propositionen framlagt förslag till lag om allmänna helgdagar,

2. beträffande *1686 års kyrkolag*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:114 i denna del antar i propositionen framlagt förslag om ändring i kyrkolagen,

3. beträffande *skolavslutning som helgdag*

att riksdagen avslår motion K1988/89:K817.

Stockholm den 11 april 1989

På konstitutionsutskottets vägnar

Anders Björck

Närvarande: Anders Björck (m), Catarina Rönnung (s), Bertil Fiskesjö (c), Sture Thun (s), Hans Nyhage (m), Sören Lekberg (s), Torgny Larsson (s), Ylva Annerstedt (fp), Bengt Kindbom (c), Bo Hammar (vpk), Hans Leghammar (mp), Ulla Pettersson (s), Lahja Exner (s), Stig Gustafsson (s), Göran Ericsson (m), Lars Sundin (fp) och Helge Hagberg (s). 1988/89:KU29

Reservationer

1. Allmänna helgdagar (mom. 1)

Anders Björck, Hans Nyhage och Göran Ericsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Sveriges nationaldag har under senare år kommit att uppfattas som en betydelsefull nationell högtidsdag. Det kan knappast råda någon tvekan om att en majoritet av medborgarna hyser uppfattningen att nationaldagen bör vara allmän helgdag. Nationaldagen är ju normalt helgdag i andra länder. Utskottet delar uppfattningen i motionerna K12 (c), K13 (m), K14 (c) och K807 (c) och anser att riksdagen nu bör besluta att nationaldagen den 6 juni skall vara helgdag. Med hänsyn till att frågan har stor samhällsekonomisk betydelse anser utskottet emellertid att konsekvenserna bör studeras och förutsättningen att avskaffa eller flytta någon nu existerande helgdag övervägas innan lagstiftning sker. Riksdagen bör uppdra åt regeringen att skyndsamt utreda frågan.

dels att mom. 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmänna helgdagar*

att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:K12, 1988/89:K14 och 1988/89:K807 och med bifall till proposition 1988/89:114 *dels* antar i propositionen framlagt förslag till lag om allmänna helgdagar, *dels* med bifall till motion 1988/89:K13 hos regeringen begär förslag till lagstiftning om nationaldagen som helgdag i enlighet med vad utskottet anfört.

2. Allmänna helgdagar (mom. 1)

Bertil Fiskesjö och Bengt Kindbom (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Utskottet finner" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Sveriges nationaldag har under senare år kommit att uppfattas som en betydelsefull nationell högtidsdag. Det kan knappast råda någon tvekan om att en majoritet av medborgarna hyser uppfattningen att nationaldagen bör vara allmän helgdag. Nationaldagen är ju normalt helgdag i andra länder. En gemensam dag för att uttrycka nationell och kulturell gemenskap är en tillgång för vårt samhälle. Utskottet delar uppfattningen i motionerna K12 (c), K14 (c) och K807 (c) och anser att riksdagen nu bör besluta att

nationaldagen den 6 juni skall vara helgdag. I det framlagda lagförslaget bör således 1 och 2 §§ kompletteras med nationaldagen. 1988/89:KU29

dels att mom. 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmänna helgdagar*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:K14 och med anledning av motionerna 1988/89:K12 och 1988/89:K807 och proposition 1988/89:114 beslutar *dels* att 1 och 2 §§ i förslag till lag om allmänna helgdagar skall ha följande lydelse.

1 § Med allmän helgdag avses i lag eller annan författning

söndagar, däribland påskdagen och pingstdagen,

nyårsdagen, trettondedag jul, första maj, juldagen och annandag jul, även när de inte infaller på en söndag,

långfredagen, annandag påsk, Kristi himmelsfärdsdag, annandag pingst, nationaldagen, midsommardagen och alla helgons dag.

2 § Av de i 1 § angivna helgdagarna infaller

nyårsdagen	den 1 januari
trettondedag jul	den 6 januari
långfredagen	fredagen närmast före påskdagen
påskdagen	söndagen närmast efter den fullmåne som infaller på eller närmast efter den 21 mars
annandag påsk	dagen efter påskdagen
Kristi himmelsfärdsdag	sjätte torsdagen efter påskdagen
pingstdagen	sjunde söndagen efter påskdagen
annandag pingst	dagen efter pingstdagen
nationaldagen	den 6 juni
midsommardagen	den lördag som infaller under tiden den 20–den 26 juni
alla helgons dag	den lördag som infaller under tiden den 31 oktober–den 6 november
juldagen	den 25 december
annandag jul	den 26 december

dels att riksdagen antar i proposition 1988/89:114 framlagt förslag till lag om allmänna helgdagar i återstående del.

Särskilt yttrande

Bo Hammar (vpk) anför:

Utskottet har behandlat och yrkat avslag på flera förslag om nya helgdagar. Enligt min mening är det angeläget att kommande arbetstidsförkortning i första hand tas ut genom kortare daglig arbetstid. Däremot bör framöver en översyn ske av de nuvarande helgdagarna. Någon eller några av dem skulle kunna utgå till förmån för nya helgdagar. Förslaget om helgdag i samband med skolavslutningarna bör därvid beaktas.

